KROŚCIENKO

SCHRONISKO LETNIE PODGÓRSKIE

SZCZAWY ALKALICZNO-SŁONE

USTĘP Z DZIEŁA DOC. DR. L. KORCZYŃSKIEGO
P. T. ZARYS BALNEOTERAPII I BALNEOGRAFII
KRAJOWEJ.

(Z UPOWAŻNIENIEM AUTORA).

KRAKÓW
W DRUKARNI C. K. UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
pod zarządem Józefa Filipowskiego.
1900.

KROŚCIENKO

SCHRONISKO LETNIE PODGÓRSKIE

SZCZAWY ALKALICZNO-SŁONE

USTĘP Z DZIEŁA DOC. DR. L. KORCZYŃSKIEGO
P. T. ZARYS BALNEOTERAPII I BALNEOGRAFII KRAJOWEJ.

(Z UPOWAŻNIENIEM AUTORA).

KRAKÓW
W DRUKARNI C. K. UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO.
pod zarządem Józefa Filipowskiego.
1900.

NAKŁADEM ZARZĄDU ZDROJOWEGO W KROŚCIENKU.

GÓRSKIE to miasteczko leży nad Dunajcem, w powiecie Nowotarskim, w odległości niespełna 7 klm. od Szczawnicy, znanego zakładu zdrojowo-kąpielowego z wodami alkaliczno-słonemi.

Zdroje mineralne. Dunajec dzieli mieścinę na dwie części; część większa i ruchliwsza leży na lewym brze-

gu rzeki, część mniejsza na brzegu prawym, a więc na tym samym pasie, w którym tryskają zdroje szczawnickie. Teren od brzegów Dunajca podnosi się ku północy tarasowato w górę i na jednym z tych tarasów, w jarze, wyżłobionym przez płynący na dnie jego górski potok, tryska kilka źródełek wody mineralnej.

Pierwszą wiadomość literacką o źródłach krościeńskich podał jeszcze w r. 1829. Dr Markowski; w trzydzieści lat później, w r. 1859, pisali o nich prawie równocześnie Dr Warschauer i Dr Trembecki. W tym samym czasie zajął się niemi także Aleksandrowicz i wykonał przedwstępny rozbiór wody mineralnej, z którego wynikło, że zaliczyć ją należy do rzędu szczaw alkaliczno-słonych.

W następnych latach zapomniano zupełnie o zdrojach krościeńskich i dopiero przed trzema laty, tj. w r. 1897, zajął się niemi na nowo właściciel Krościenka p. Zygmunt Dziewolski; wodę oddał do rozbioru Prof. Trochanowskiemu, a po ukończeniu rozbioru zwrócił się do Komisyi przemysłowo-lekarskiej Towarzystwa lek. krak. prosząc o wskazówki do ujęcia zdrojów i o ocenienie wody mineralnej ze stanowiska lekarskiego.

Według przedstawionego wtedy wyniku rozbioru wody trzech źródeł krościeńskich skład jej jest następujący:

W 1000-cu części:
Chlorku potasu
» sodu
Siarkanu potasu
» wapniu
Dwuwęglanu sodu
» wapniu
» magnu
» żelaza
Fosforanu glinu
Bezwodnika krzemowego
Ciał organicznych
Suma składników stałych
Wolnego CO_2

Ciepłota wody
Ciężar gatunkowy wody

	Zdrój Anny	Zdrój Michaliny	Zdrój Stefana
.	0·017579	0·058920	0·019510
.	2·241530	1·510470	2·513670
.	—	0·005325	—
.	0·002570	—	0·002570
.	4·126280	2·915690	4·597250
.	1·214050	0·795320	1·216990
.	0·456230	0·345780	0·502330
.	0·010501	0·005640	0·017060
.	0·003550	0·001070	0·002800
.	0·054010	0·039475	0·056520
.	0·009230	ślad	0·014230
.	8·035701	5·677690	8·942930
.	1·527798	2·172488	2·072004
.	9·3 °C	9·3	8·75 °C
.	?	1·003825	?

Rozbiór powyższy wskazuje, że wody ze zdrojów krościeńskich zbliżają się swym składem tak do wód szczawnickich jako też do wód wysockich; od pierwszych różnią się zawartością znaczniejszej ilości dwuwęglanów wapniu i magnu, od drugich brakiem połączeń jodowych i bromowych.

Urządzenia. Po wykonaniu rozbioru wody prz ystąpiono do należytego ujęcia źródeł. Dawne drewniane kadłuby zostały usunięte, otwór rozszerzony, dno rozkopane do skały i należycie oczyszczone. Przy tych robotach złączono żyły wodne źródeł Anny i Michaliny i ujęto je we wspólny zbiornik. Powstały więc w miejsce trzech dwa tylko źródła, obramowane cementową cembrzyną. Nadmiar wo-

dy odpływa rurami do sąsiedniego potoku.

Nad zdrojami wznosi się drewniany budynek.

Właściciel źródeł ma zamiar przystąpić do dalszych robót, mających za cel odwodnienie najbliższego terenu i zabezpieczenie wody mineralnej od mięszania się z wodą słodką. Na dalszym planie stoi zaopatrzenie zdrojów w nowoczesne przyrządy do czerpania wody, budowa magazynu na skład flaszek, korków i t. d. Woda ma być wprowadzona w handel.

Wskazania dla niej nie trudno określić, jakkolwiek brak jeszcze po temu ścisłych badań klinicznych. Kierować się można z jednej strony samym składem, z drugiej działaniem

jej w kilkunastu przypadkach, w których dotychczas była podawana.

Woda ze zdroju Stefana, najzamożniejsza w składniki stałe, przedewszystkiem w chlorek sodu i dwuwęglan sodu, działa dobrze w lżejszych postaciach nieżytu kwaśnego żołądka, w nerwicach wydzielniczych żołądka, w nieżycie jelit. Jako napój więcej dyetetyczny polecana być może także przy skazie moczanowej, w kamicy nerkowej kwaśnej, w nieżytach pęcherza moczowego i miedniczek nerkowych, w nieżytach przewodów żółciowych i w kamicy wątrobowej. Z dobrym skutkiem polecać tę wodę można także w nieżytach dróg oddechowych, ostrych lub przewlekłych, samoistnych, lub towarzyszących gruźlicy płuc.

Jest rzeczą ze wszech miar godziwą i pożądaną, aby wodom krościeńskim, zwłaszcza wodzie ze zdroju Stefana, pilną poświęcić uwagę i rzetelną otoczyć je opieką. Wobec bardzo miłego smaku i korzystnego składu chemicznego mogłyby one z powodzeniem rywalizować z wieloma wodami zagranicznemi, jak n. p. z wodą bilińską, krondorfską, gieshibelską i in. t. p., które, z krzywdą dla krajowych zdrojowisk, wprost olbrzymi zbyt mają u nas.

Wodę ze zdroju, powstałego ze złączenia źródeł Michaliny i Anny należałoby poddać powtórnemu rozbiorowi.

Literatura, odnosząca się do zdrojów Krościeńskich bardzo jest skąpa. Z dawniejszych publikacyj należą tu:

1) Markowski. O wodzie mineralnej w Krościenku. Rękopis z roku 1827, przechowany w bibliotece Uniw. Jag.

2) Trembecki. Wiadomość o Krościenku i jego wodach lekarskich. Kraków 1859.

3) Warschauer, Wiadomość o źródłach Krościenkowskich. Rocznik Tow. Nauk. Krak. T. XXVI.

4) Aleksandrowicz. Badania fizyczno-chemiczne dwóch zdrojów Krościenkowskich. Rocznik Tow. Nauk. Krak. T. XXVI.

Z nowszych czasów pochodzą:

5) Wynik rozbioru wody Krościeńskiej z roku 1897. Rękopis, przechowany w Archiwum Komisyi przem.-lek. Tow. lek. krak.

6) Referat L. Korczyńskiego, odnoszący się do ujęcia i opatrzenia źródeł, złożony Komisyi przemysł.-lek. Tow. lek. krak. w r. 1898.